

N:o 191.

Herr Grefve Sparre: *Om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om åtgärders vidtagande för införande af slöjdundervisning vid de allmänna läroverken.*

Sedan århundraden tillbaka sysselsätter frågan om handarbetet såsom uppfostringsmedel de största tänkare bland pedagoger och vänner af skolan. Comenius i det 16:de, Locke i det 17:de och Rousseau i det 18:de seklet yttra enstämmigt den mening, att skolungdomen måste lära handtverk, dels emedan den icke bör lemnas i okunnighet om det rent praktiska lifvet, dels på det tillfälle må beredas till utveckling af hvars och ens naturanlag.

Den intellektuella undervisningen, till hvilken vi äfven kunna räkna den moraliska och estetiska, är bildningens grundval. Utvecklingen af människans förmögenheter gör henne till en gagnande samhällsmedlem, utbildar hennes viljekraft. Arbete för åstadkommande af en med blicken uppfattad produkt väcker, sporrar ungdomen till sjelfverksamhet, hvars framalstrande är undervisningens mål. Man bör lära för att skapa, veta för att kunna. Undervisningen bör vara uppfostrande, karakterbildande.

Med afseende härpå — således såsom uppfostringsmedel — ej blott för att bereda ungdomen till arbetsskicklighet, är slöjdundervisningens införande i folkskolan af dennas målsmän förordad. Ett af vår regering framställt förslag, som afsåg att göra detta undervisningsämne obligatoriskt, vann ej Riksdagens bifall, sannolikt derföre, att man ryggade tillbaka för tillökning i kommunalutskylderna. Regeringen valde då den utväg att genom statsbidrag framkalla slöjdundervisning såsom sjelfvaldt ämne. Landstingen och hushållningssällskapen hafva jemväl lemnat sina bidrag, och idén är icke blott till principen erkänd, men i verkligheten till stor del genomförd. I mer än 150

folkskolor endast inom Elfsborgs län är slöjdundervisning införd och bland öfriga ämnen inrangerad. Statens folkskoleinspektörer omhulda densamma. Lärarne, som kommit till erfarenhet om, att denna undervisning är det bästa medlet att fånga lärjungarnes uppmärksamhet — den första uppgiften vid undervisning — verka för densamma med lif och lust, och slöjdläroreseminariet vid Nääs lemna icke blott undervisning åt folkskolelärare från rikets flesta provinser och åt många från utlandet, men äfven upplysningar och vägledning åt skolans stormän, som från olika delar af världen besöka denna snart verldsbeckanta anstalt.

Det återstår för Sverige att i den af ofvannämnda historiska namn angifna och af skolmän numera såsom den rätta erkända riktningen taga det andra steget genom införande af undervisning i handfärdighet vid de allmänna läroverken. Början är redan gjord vid de på klassiska och reallinien fullständiga läroverken i Venersborg och Kalmar samt vid den så kallade Beskowska skolan i hufvudstaden. Vid universitetet i Upsala diskuteras också frågan om slöjdundervisnings införande derstädes, och Göteborgs läraresällskap har ansett slöjdundervisnings införande vid de allmänna läroverken ur synpunkten af den öfriga undervisningen icke vara omöjligt, och ett försök dermed i Göteborg önskvärdt.

Det är, mera måhända än någon annan, en fråga för denna tid. Arbetet, det materiella arbetet är på väg att komma till full heder; folkskolan på väg att blifva bottenskola; klasskillnaden, ett försämradt arf från förflutna tider, numera en förbannelse för samhället, på väg att försvinna. De bemedlades, likasom de mindre bemedlades barn äro icke alla af naturen anlagda för studier; många för att arbeta med sina händer. För de jemförelsevis få, hvilka kunna räknas till den förra kategorien, går det. De genomgå klasserna i skolan, »ligga» någon tid vid universitetet samt äro så redo att trängas — ej blott med hvarandra, utan äfven med dem af den andra kategorien, som släpat sig fram och »sluppit igenom» — om statens embeten eller andra så kallade tjenster. Värre går det med det flertal af den andra kategorien, som väl orkat med att taga maturitetsexamen, men vid universitetet utbildas till ett slags förfuskade existenser, eller »sluta i förtid» och träda ut i lifvet med en mängd små »begynnelse» i en mängd ämnen, hvilka små begynnelse föga gagna i lifvet, för hvilket de ej heller varit beräknade.

Genom slöjden bör hvar och en kunna förvärfva den färdighet i kroppsarbete, som han med säkerhet behöfver för det dagliga lifvet,

hvilken lefnadsställning han ock i framtiden må komma att intaga, och som derjemte kan utgöra grundvalen för den särskilda yrkesverksamhet, han möjligen kan komma att egna sig åt. Undervisningen i öfriga ämnen bör afse att utveckla hans intelligens och att bibringa honom de nyttiga kunskaper, utan hvilka man i våra dagar har svårt att taga sig fram i världen.

Såmedelst skola vi hos vår ungdom väcka den energi, den företagsamhet och sjelftillit samt derjemte den jemlikhetskänsla, som utmärker amerikanaren. Vi skola, på undervisningens väg, öfverflytta Amerika till Europa.

Såsom förberedelse bör slöjdundervisning redan nu införas vid elementarläroverken. Såmedelst förberedes ett samordnande af skolorna, likasom slöjdundervisningen i folkskolorna befordras.

Den senaste skolkomiténs arbete torde näppeligen blifva grunden för den förestående reformen af skolväsendet. Det synes icke tillfredsställa någon.

På grund af hvad här ofvan anförts tillåter jag mig föreslå,
att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t täckes anbefalla vidtagande af erforderliga åtgärder för införande af slöjdundervisning vid de allmänna läroverken.

Stockholm den 12 Mars 1886.

Eric Sparre.

I denna motion instämma:

A. Hedin. J. G. Granlund. A. E. Nordenskiöld. O. Stackelberg.
E. von der Lancken. Emil Hammarlund.

I denna motion instämmer enligt anmälan till protokollet:

J. Sjöberg.

Riksdagsman för Stockholm.

I motionens syfte instämmer:

Will. Farup.